

Rémy Limpach

Rémy Limpach is als historicus verbonden aan het Nederlands Instituut voor Militaire Historie. Zijn boek *De brandende kampongs van Generaal Spoor* zorgde voor beroering: het gebruik van geweld door Nederlandse militairen in Nederlands-Indië was geen exces, maar structureel.

Ben Vriesema
is hoofdredacteur
van Kleio.

Welk nut heeft geschiedenis volgens u?

Zoals George Santayana al opmerkte: 'Those who cannot remember the past are condemned to repeat it.' Geschiedenis is een waardevolle gids voor het heden.

Kunt u zich nog veel herinneren van de geschiedenislessen op de middelbare school?

Ja, vooral omdat ik in het middelbaar onderwijs een uitstekende geschiedenisleraar had. Aan de hand van de historische wortels van conflicten die destijds de krant haalden, legde hij uit waar de geschillen nou eigenlijk vandaan kwamen. Om conflicten meer dan slechts oppervlakkig te begrijpen moet men de voorgeschiedenis bestuderen, benadrukte hij. Voor mij als politiek geïnteresseerde jongere was deze historische uitleg en benadering een eyeopener.

Scène uit de film
Paths of Glory van
Stanley Kubrick.

Welke historische film heeft de meeste indruk op u gemaakt?

Ik aarzel tussen *Paths of Glory* (1957) van Stanley Kubrick en *The Battle of Algiers* (1966) van Gillo Pontecorvo. Beide films schetsen een verbijsterend beeld van de gruwelen en de zinloosheid van in dit geval twee compleet verschillende oorlogen.

Welke historische roman maakte de meeste indruk op u?

Als kind heb ik nagenoeg alle boeken van Thea Beckman verslonden. Als tiener raakte ik van Im Westen nichts Neues van Erich Maria Remarque onder de indruk en recent van het goed onderbouwde *De kathedraal van de zee* van Ildefonso Falcones.

Wat is volgens u het belangrijkste in het geschiedenisonderwijs?

Belangstelling voor geschiedenis kweken. Als niemand een vak boeiend en belangrijk vindt, bloedt het dood, wat in het geval van geschiedenis vergaande negatieve maatschappelijke gevolgen kan hebben.

Welke historische periode spreekt u het meest aan?

Met name de Eerste en Tweede Wereldoorlog en de mondiale (de-)kolonisatieconflicten van de twintigste eeuw. Dat heeft afgezien van fascinerende militair-strategische aspecten zeker ook met de grote omwentelingen te maken die daarmee gepaard gingen. Ondanks hun destructieve kracht zijn oorlogen vaak een motor voor belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen.

Wat is uw dierbaarste bezit dat ook historische waarde heeft?

Ik bewaar mijn spullen niet decennialang, dus ik bezit eigenlijk niets met een klassieke historische waarde. Ik bezit ook geen noemenswaardige erfstukken. Wel word ik op basis van mijn oeroude mobieltje zonder internettoegang zelf door menigeen als fossiel beschouwd.

Hoe vindt u dat geschiedenisonderwijs aan een middelbare school moet worden gedoceerd?

Op een wijze die jongeren aanspreekt. Het mooie en fascinerende aan geschiedenis is dat alles een geschiedenis heeft: technologie, literatuur, architectuur, kunst, economie, sport, politiek, militair of noem het maar op. Geschiedenis heeft dus de potentie om vrijwel iedereen te boeien. Het is vooral aan het onderwijs en in het bijzonder aan de docenten om manieren te vinden die dit waar te maken!

Welke historische persoon spreekt u het meeste aan?

Ik bewonder Mahatma Gandhi en Nelson Mandela, maar wil liever de Zwitser Carl Lutz (1895-1975) in het zonnetje zetten, die zelfs in zijn eigen land zo goed als onbekend is. In samenwerking met het Hongaarse verzet heeft deze consul in 1944 in Boedapest door middel van uitgifte van een door hem bedacht systeem van Schutzpässe of Schweizerpässe 62.000 Joden gered. Lutz deed dit op eigen houtje. Voor Zwitserland hield zijn ingrijpen een zeker diplomatiek risico in – en voor Lutz en zijn medewerkers een groot persoonlijk risico. De Zwitserse autoriteiten, kennelijk op hun tenen getrapt, zetten Lutz na de Tweede Wereldoorlog betreffende zijn carrière op een zijspoor en zwegen zijn moedige interventies dood. In Boedapest, Jeruzalem en elders wordt Lutz echter terecht als grote held herdacht.

Als u morgen een historische documentaire zou mogen maken, waarover zou die dan gaan?

Over de impact van het kolonialisme. De enorme, ter plaatse en tot op de dag van vandaag ontwrichtende gevolgen hiervan zijn bij de voormalige kolonisatoren nauwelijks bekend.

Joden in de rij voor de Zwitserse ambassade, 1944. Foto gemaakt door de dochter van Carl Lutz. Foto: Fortepan / Archiv für Zeitgeschichte ETH Zürich / Agnes Hirschi. Onder: De soldaten-graven in Verdun. Foto: Flamouroux.

Wat is de meest recente 'historische sensatie' die u hebt gehad?

Als historicus heb ik bij vrijwel elk archiefbezoek een gevoel van direct contact met het verleden. Een bijzondere ervaring had ik enige tijd terug toen ik voor het eerst persoonlijke brieven in handen had van de recent overleden Indië-veteraan Herman Burgers. In het kader van mijn onderzoek heb ik natuurlijk al vaker zulke brieven gelezen, maar nog nooit van iemand met wie ik zelf nauwe banden heb gehad. Deze veteraan had zijn brieven in 1948 als dienstplichtige naar huis gestuurd. Toen ik vier jaar geleden met Burgers kennismakte, was hij zesentachtig jaar oud. Dankzij de genoemde brieven maakte ik bij wijze van spreken opnieuw kennis met hem, maar dit keer als circa twintigjarig 'groentje'.

'Geschiedenis heeft de potentie om vrijwel iedereen te boeien'

Wat is voor u een belangrijke lieu de mémoire?

Het slagveld en vooral het ereveld te Verdun. De duizenden witte kruizen (soldatengraven) vormen een indrukwekkend monument voor de wereldbrand die van 1914 tot 1918 vooral in Europa woedde. Wie Verdun bezoekt, realiseert zich welke enorme gevaren in overdreven nationalisme en expansionisme sluimeren. Voor de meeste Europeanen is vrede op hun continent intussen iets vanzelfsprekends. Maar dat is het helemaal niet. ■

